Вх. № ЧР-03-390/21.10.2024 г.

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Биляна Николаева Великова – Цонкова,
доцент по професионално направление 3.2. Психология,
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“–Бургас,

върху научните трудове, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“
в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки,
професионално направление 3.2 Психология (Професионално ориентиране и кариерно развитие), обявен в ДВ бр.58 от 09 юли 2024 г.
за нуждите на секция "Трудова и организационна психология" към ИИНЧ-БАН

Кандидат: гл. ас. д-р Сезгин Мюмюн Бекир

Становището е изготвено в съответствие с решение на Научното жури, протокол № 1/16.09.2024 г., определено със Заповед № РД-6-446/05.09.2024 г. на Директора на ИИНЧ – БАН.

В обявения конкурс участва един кандидат: Сезгин Мюмюн Бекир, доктор по психология, главен асистент в Департамент „Психология“ в Институт за изследване на населението и човека - БАН.

Документите, представени за участие в конкурса са в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане, както и с Правилника за условията и реда за заемане на академичната длъжност „доцент“ в ИИНЧ – БАН.

Информация за кандидата

Сезгин Бекир е завършил бакалавърска и магистърска степен по Психология в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през 2001 г., със специализиции по Трудова и организационна психология и Клинична и консултативна психология. През 2019 г. успешно защитава докторска дисертация на тема: Его състояния и житейски позиции в професионалната реализация на личността“ в ИИНЧ – БАН. Сезгин Бекир има богат професионален опит в управлението на човешки ресурси в сферата на публичната администрация, в психологичното консултиране и обучение. В периода 2006 г. – 2007 г. той е бил хоноруван преподавател по психология в ПУ „Паисий Хилендарски“, а от 2022 г. е

главен асистент в Департамент „Психология“, ИИНЧ – БАН. От 2005 г. е в Общинския съвет по наркотични вещества в гр. Кърджали, като понастоящем е негов председател.

Сезгин Бекир е член на БАТА, делегат на България в Европейската асоциация по транзакционен анализ и член на Комитета за теоретично развитие и изследвания, както и член на редакционния екип на Международното списание по транзакционен анализ, изследвания и практика. Участвал е в шест национални проекти като обучител, координатор и ръководител. Бих искала да подчертая като особено значимо от научна гледна точка участието му като ръководител на научен проект „Личност, образование и професионална реализация при лица от уязвими групи в страната: научни измерения и практически подходи“, финансиран от Национална програма „Млади учени и постдокторанти“.

Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Общият списък на публикациите на Сезгин Бекир за участие в конкурса съдържа 1 научна монография, 1 книга на основата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, 4 публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни (1 на английски език, 4 в съавторство като във всяка от представените публикации е първи автор), както и 16 публикации в нереферирани списания с научно рецензиране (3 на английски език, 12 самостоятелни). Посочените научни трудове са в тематичния обхват на конкурса, не са представени за участие в други конкурси за присъждане на научни звания и степени и се приемат за рецензиране. Не са установени данни за наличие на плагиатство.

Съгласно приложената справка за цитиранията на публикациите на кандидата, са забелязани 3 цитирания в Web of Science, 2 цитирания в монографии и 3 цитирания в нереферирани списания с научно рецензиране.

Представените от кандидата публикации и цитати **покриват и надвишават** минималните национални изисквания за заемане на длъжността „доцент“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология и **надвишават минималните изисквания**, заложени в Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Българска академия на науките в посоченото направление.

Изследователска дейност и резултати

Централно място в научната продукция на кандидата заема хабилитационният труд *„Транзакционен анализ и професионално ориентиране“* (*Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, София, 2024, ISBN 978-619-245-426-5*), който обобщава и систематизира научните търсения на д-р Бекир по посока на разкриване на възможностите, които предлага теоретичният подход на транзакционния анализ за приложение в сферата на професионалното ориентиране и кариерното развитие. Много добро впечатление прави прецизният, задълбочен и последователен подход за проучване на темата, чието начало бележи дисертационният труд и съответно се разгръща и надгражда с поредица от изследвания и анализи, представени в настоящата монография и приложените публикации. Централно място в тях заема проследяването на връзките между личностните конструкти от теорията на транзакционния анализ и професионалната реализация, преживяванията на успех в кариерата и избора на професия. Настоящата монография, структурирана в три глави, включва кратък теоретичен обзор на транзакционния анализ и поредица от изследвания на влиянието на функционалните его състояния и житейските събития върху субективното усещане за кариерен успех. Направен е задълбочен анализ и са обосновани приложенията на транзакционния анализ в организационен контекст и в процеса на кариерното развитие, стартиращ от избора на професия до установяването и стабилизирането в нея и по-нататъшната професионална реализация, разглеждана от субективна гледна точка през усещане за успех и удовлетвореност от работата. Систематизирано са представени резултати от проучвания на връзките между функционалните его състояния, житейските позиции и субективното усещане за кариерен успех при изследвани лица от различни професионални области, както и предиктивната роля на личностни конструкти от транзакционния анализ и фактори на средата за избора на професия при юноши. Значимите от теоретична и приложна гледна точка резултати са обобщени и систематизирани в два модела за професионално ориентиране и кариерно консултиране, в основата на които е обобщен профил от личностни конструкти (его състояния, житейски позиции, стил на работа), предиктивни за успешната реализация в определена професионална област. Висока оценка заслужават и изведените конкретни практически насоки за използване на адаптираните за български условия въпросници за изследване на его състоянията, житейските позиции, стила на работа и житейския сценарий, с което се утвърждава приложението на транзакционния анализ като полезен подход в организационна среда, професионално ориентиране и кариерно развитие.

В заключение, хабилитационният труд обобщава и систематизира последователните и целенасочени научни търсения на кандидата, фокусирани върху задълбочено изследване на личностните конструкти, предложени в теорията на транзакционния анализ и връзките им с преживяването на успех в кариерата и избора на професия. Дискутираните изследвания и анализи на получените резултати не само обогатяват психологичното познание, но и допринасят за развитието на съществуващите модели за кариерно консултиране и ориентиране по посока на осъвременяване и обогатяване на методологията и инструментариума, прилаган от специалистите в тази област.

Високо оценявам и другите представени за конкурса публикации, които отразяват систематичната и целенасочена изследователска работа на кандидата в полето на транзакционния анализ и неговите приложения в организационна среда, удовлетвореността от избора на професия, професионалното ориентиране и междуличностните отношения в юношеска възраст.

Научни и научно-приложни приноси

Приемам и оценявам положително приносите, формулирани в авторската справка на кандидата. *Научните приноси* на монографията и на поредица от публикации (I; III.3; IV.6; IV.8; IV.9; IV.10; IV.15) намират своето значимо място в съдържателно направление *Транзакционен анализ, личност и субективно усещане за кариерен успех*, и могат да се обобщят по следния начин: теоретичен обзор и систематично представяне на транзакционния анализ като ефективен подход в организационна среда; новаторски за България изследвания на влиянието на личностните конструкти от теорията на транзакционния анализ върху преживяването на кариерен успех, удовлетвореността от избора на професия и кариерното развитие; извеждане на профили с основните личностни характеристики, които оказват влияние върху субективното усещане за кариерен успех при специалисти в осем професионални области. По отношение на второто направление в научните изследвания на кандидата *Професионално ориентиране в юношеска възраст*, монографията и поредица публикации отразяват приносните моменти в тази област (I; III.1; III.2; III.3; III.4; IV.3; IV.5; IV.8; IV.10; IV.12; IV.14). Бих искала да спомена някои от тях: задълбочен теоретичен анализ на факторите, детерминиращи професионалното ориентиране в ранна юношеска възраст; извеждане влиянето на индивидуални и социални фактори на семейната среда върху себеоценката и стиловете на взаимоотношения на юноши с техните родители и учители, както и върху техния избор на професия.

Някои от значимите *научно-приложни приноси* на хабилитационния труд и публикациите са следните: систематизиран многодименсионален модел за описание на характеристиките и поведението на личността в работна среда; създадени и адаптирани за български условия самооценъчни въпросници, базиращи се на теорията за транзакционния анализ; структуриран седемстъпков модел „КАРИЕРА“ за консултиране в областта на професионалното ориентиране;.

Лични впечатления

Познавам Сезгин Бекир като отговорен, задълбочен, трудолюбив, прецизен и всеотдаен в работата и в научните изследвания.

Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки по същество.

В заключение, на основание на представените по конкурса материали, анализа на тяхната значимост и оригиналност, съдържащите се в тях научни и научно-приложни приноси, които отразяват високото ниво на научно-изследователската работа и професионална компетентност на гл. ас. д-р Сезгин Мюмюн Бекир, считам че той напълно отговаря на критериите за заемане на академичната длъжност „Доцент“, определени от Закона на развитие на академичния състав на РБългария и Правилника за неговото прилагане, както и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ в БАН и в ИИНЧ – БАН.

За това *убедено предлагам* на уважаемите членове на Научното жури да подкрепят избора на гл. ас. д-р Сезгин Бекир за академичната длъжност „Доцент“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология (Професионално ориентиране и кариерно развитие) за нуждите на секция "Трудова и организационна психология", Департамент Психология към ИИНЧ-БАН.

18.10.2024 г. Подпис:

гр. Бургас (доц. д-р Биляна Великова-Цонкова)